

ONTVOOGDING : HEEFT DE ONTVOOGDE VAN WIE DE OUDERS NOG IN LEVEN ZIJN, NIET DE MEDEWERKING VAN ZIJN OUDERS IN PLAATS VAN DE MACHTIGING VAN DE FAMILIERAAD NODIG VOOR DE RECHTSHANDELINGEN VAN ART. 483-484 B.W.

CARL DE BUSSCHERE

1. Een ontvoogde minderjarige wenst een onroerend goed te verkopen of een lening, met of zonder hypotheek, aan te gaan. Voor deze rechtshandelingen heeft hij krachtens artikel 483 en 484 B.W. de machtiging van de familieraad en de homologatie van deze machtiging door de rechtbank van eerste aanleg nodig. Dit is toch de traditionele stelling. Maar de vraag rijst of, indien de beide ouders van de minderjarige in leven zijn, niet zij in plaats van de familieraad hun medewerking moeten verlenen.

2. Naar aanleiding van een verkoop van een onroerend goed van een ontvoogde besliste de rechtbank van Kortrijk op 13 februari 1879 (1) dat de familieraad haar machtiging moest verlenen. Het bestaan van de ouders doet hieraan geen afbreuk, vermits de artikelen 483 en 484 B.W. dergelijk onderscheid niet maken.

Een zeer recent geval betreft een ontvoogde die een lening wenst aan te gaan. Artikel 483 schrijft letterlijk voor dat de ontvoogde die een lening wenst aan te gaan de machtiging moet vragen aan de familieraad en dat deze machtiging moet gehomologeerd worden door de rechtbank van eerste aanleg, nadat de Procureur des Konings werd gehoord. De heer Vrederechter van Waver besliste echter op 25 juni 1970 (2) dat deze bepaling slechts geldt voor minderjarige wezen en dat dus, wanneer de vader en de

(1) Pas. 1879, III, 230

(2) *REC. JUR. NIVELLES* 1971, blz. 120, samengevat in *T. Vred.* 1972 blz. 74 en *Rec. Ann. Jur. belge*, 1971, blz. 439, nr. 21.

moeder van de ontvoogde nog in leven zijn, de rechtbank van eerste aanleg rechtstreeks moet aangesproken worden zonder vergadering van de familieraad.

Ook de rechtbank van Luik achtte op 17 mei 1971 (3) de machtiging van de familieraad niet nodig aangezien de ouders van de ontvoogde nog in leven waren. De rechtbank verklaarde op deze ontvoogde artikel 1186, 3° alinea Ger. Wb. toepasselijk dat voorschrijft dat, indien de minderjarige onder de ouderlijke macht staat van zijn vader en moeder, deze zich samen tot de rechtbank richten om (tot de verkoop van een onroerend goed van de minderjarige) gemachtigd te worden.

In haar arrest van 13 juli 1971 (4) hervormde het Hof van Beroep te Luik deze uitspraak en vereiste de machtiging van de familieraad, zelfs indien de ouders van de ontvoogde nog in leven zijn.

3. Uit de goedkeurende noot van J. BAUGNIET onder de uitspraak van 17 mei 1971 van de rechtbank van Luik, blijkt dat de auteur eveneens voorstander is van een onderscheid naargelang de ouders van de ontvoogde al dan niet nog in leven zijn. Hij redeneert als volgt : artikel 484 verwijst naar de vormen voorgeschreven voor de niet ontvoogde minderjarigen. Bij de niet ontvoogde minderjarigen bestaat een onderscheid tussen het wettelijk beheer der ouders en het beheer en de vertegenwoordiging door de voogd. De wettelijke beheerders hebben, in tegenstelling met de voogd, de machtiging van de familieraad niet nodig maar alleen de goedkeuring van de rechtbank. Daaruit volgt dus dat aangezien de vormen, voorgeschreven voor de niet-ontvoogde minderjarige moeten nageleefd worden, en vermits de vader en de moeder van de ontvoogde - bij hypothese - nog in leven zijn, zij en niet de familieraad zich moeten wenden tot de rechtbank.

4. BAUGNIET zou dus het onderscheid dat bestaat bij de niet-ontvoogde minderjarigen, naargelang zij onder het wettelijk beheer of onder voogdij staan, willen doorvoeren bij de ontvoogde minderjarigen zodat de familieraad niet zou moeten optreden wanneer de ouders van de ontvoogde nog in leven zijn. Dan wenden zij zich, en niet een familieraad, tot de rechtbank.

Welnu, over het algemeen wordt aangenomen (5) dat artikel 484 verwijst naar de voorschriften van artikel 457 e.v. B.W. Deze regelen beheersen het stelsel van de voogdij en niet van het wettelijk beheer der ouders. Terzake van het wettelijk beheer der

(3) **R.N.B.** 1971, blz. 532.

(4) **R.N.B.** 1971, blz. 536, noot **F.L.**; R.D. vergelijkt dit arrest met het vonnis van de rechtbank van Brussel (9° k.) van 16 februari 1972, (R.N.B. 1972, blz. 215 met noot R.D.). Deze commentaar moet m.i. met de meeste reserve gelezen worden vermits het eerste geval een ontvoogde minderjarige betrof en het tweede geval een niet-ontvoogde minderjarige.

(5) **LAURENT**, *Principes de droit civil*, Tome XVI, n° 50; **BELTJENS** *Code civil (1830-1880)* Brussel 1880, blz. 341; *Code Civil*, Tome I, blz. 612, Brussel/Parijs 1905.

ouders bestaat een lacune in het B. W. die door de jurisprudentie opgelost werd (6). Maar naar deze lacune en jurisprudentie kortom naar het stelsel van het wettelijk beheer verwijst artikel 484 geenszins.

5. De rechtbank van Luik past artikel 1186, 3° alinea toe op de ontvoogden, in het hierboven aangegeven (en verbroken) vonnis. Maar waaruit blijkt dat deze alinea toepasselijk zou zijn op de ontvoogden (7) ? Het gaat toch niet op de regelen inzake het wettelijke beheer der ouders (zoals artikel 1186, 3° al. Ger. Wb.) van toepassing te verklaren op de ontvoogden op grond van artikel 484 B.W. Door deze redenering immers komt men tot een gevolg (de voorschriften van de ouderlijke macht) dat precies door de wetgever niet gewild is in geval van ontvoogding. Waartoe zou trouwens de ontvoogding nog dienen ? Om deze redenen schrijft M. DONNAY in zijn artikel «Ventes judiciaires volontaire d'immeubles - procédure (8)» dan ook terecht : «En ce qui concerne la vente des immeubles appartenant en tout ou en partie au mineur émancipé, la situation est donc la même que pour le mineur sous tutelle.»

6. Moet er nu een onderscheid gemaakt worden naargelang de ontvoogde al dan niet zijn ouders nog heeft ? De vereiste organen in geval van ontvoogding zijn : de curator, de familieraad en de rechtbank. De ouders hebben dus geen rol als wettelijke beheerders of als voogd. Wel zou een ouder de curatele kunnen opgedragen worden. Hierbij vergete men niet dat de ouders en de ascendenten geen curator van rechtswege worden (9) en dat zij voorbijgestreefd worden door de meerderjarige echtgenoot die wel van rechtswege curator wordt over zijn minderjarige echtgenoot (10). Kortom, het al of niet bestaan van de ouders van de ontvoogde heeft principieel geen invloed op de vereisten, die de ontvoogde bij het stellen van een bepaalde rechtsbehandeling moet naleven. Wellicht zullen de ouders bij voorkeur in aanmerking komen voor de curatele (11) of de samenstelling van de familieraad.

Met betrekking tot de rechtshandelingen vermeld in artikel 483-484 B. W. moet er dus geen onderscheid gemaakt worden naargelang de ouders al dan niet nog in leven zijn. *Ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus*. De machtiging van de familieraad kan dus niet vervangen worden.

(6) **DE PAGE H.** *Traité élémentaire de droit civil belge*, Tome I, nr. 797; **RIGAUX F.**, *Les personnes*, Tome I
Les relations familiales nrs. 3166-3169.

(7) Zie o.m. **VAN LENNEP R.**, *Gerechtelijk Wetboek, Burgerlijke rechtspleging* III, blz. 1264 in fine;
LURQUIN, *Des ventes publiques d'immeubles et de partages en présence du juge de paix*, Rec. Jur. Niv.
1971, blz. 135.

(8) **R.G.E.N.** 1972, nr. 21536, blz. 13, nr. 7.

(9) **R.P.D.B.**, *Minorité, tutelle, Emancipation*, nrs. 1597-1599; Rb Kortrijk 13 februari 1879, pas. 1879, III,
230.

(10) Artikel 476 B.W., aldus gewijzigd bij art. 4 van de wet van 30 april 1958.

(11) **DEKKERS R.**, *Handboek Burgerlijk recht I*, uitg. 1972, blz. 360 in fine.